MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GEOFFREY VALENZIA

Seduta tas-6 ta' Ottubru, 2008

Citazzjoni Numru. 14/2008

Julius Sciberras (ID 384555M)
u Carmen Sciberras (ID 559055M)

vs

Kishichand Mohnani (ID 2016317P)

Il-Qorti

Preliminari

Rat **l-atti tar-rikors** li permezz tieghu r-rikorrent ssottometta:

Illi bi skrittura privata ta' l-1 ta' Jannar, 2001, iffirmata mill-attur Julius Sciberras u l-konvenut Mohnani u kontro-ffirmata minn bint il-konvenut Natasha Mohnani, li qieghda tigi hawn esebita u mmarkata bhala Dokument JS1 l-imsemmi konvenut ikkostitwixxa ruhu kreditur ta' l-atturi fis-somma ta' Lm54,307 ekwivalenti ghal €126,501.58 oltre' l-imghax legali mill-1 ta' Jannar, 2001, liema somma kellha tithallas mill-konvenut sal-31 ta' Dicembru, 2002;

Illi r-rikorrenti nterpellaw lill-intimat diversi drabi biex ihallas is-somma fuq imsemmija oltre' l-imghax legali, pero' baqa' inadempjenti.

Illi b'ittra ufficjali tat-12 ta' Dicembru, 2008, ir-rikorrenti nterpellaw lill-konvenut intimat biex ihallas din is-somma, pero' baqa' wkoll inadempjenti.

Illi l-intimat qed jirrifjuta li jhallas lir-rikorrenti s-somma minnu dovuta u li taghha kkostitwixxa lilu nnifsu bhala debitur u dana ghall-ebda raguni valida fil-ligi.

Illi fuq dik is-somma, mid-data ta' meta l-ammont gie dovut u cioe' sal-31 ta' Dicembru, 2002, l-intimat la hallas imghaxijiet bit-8% u lanqas xejn mill-kapital.

Illi fil-fehma tal-esponenti dan l-ammont huwa wiehed cert, likwidu u skadut u l-intimat m'ghandu l-ebda eccezzjoni x'jissolleva ghat-talbiet rikorrenti.

Jghid l-intimat ghar-ragunijiet premessi u dawn li ghandhom jirrizultaw waqt it-trattazzjoni ta' dan ir-rikors u dispensat mis-smigh tal-kawza ai termini tal-Artiklu 167 et seq., tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili ghaliex m'ghandiex din l-Onorabbli Qorti:

1. Tikkundanna lill-intimat ihallas lir-rikorrenti s-somma ta' €126,501.58 ekwivalenti ghal Lm54,307 minnu dovuti lir-rikorrenti kif fuq intqal oltre' l-imghax legali mill-1 ta' Jannar, 2001, u dan skond skrittura ta' l-1 ta' Jannar 2001, li kopja taghha qieghda tigi hawn annessa u mmarkata bhala Dokument JS1.

Bl-ispejjez inkluzi dawk ta’ l-ittra ufficjali tat-12 ta’ Dicembru, 2007 u tal-mandat ta’ sekwestru nru: mahrug kontestwalment mar-Rikors Guramentat odjern u bl-ingunzjoni ta’ l-intimat konvenut ghas-subizzjoni.

Rat id-degriet ta’ dina l-Qorti tas- 6 ta’ Frar 2008 li bih kkoncediet lill-intimat id-dritt li jikkontesta l-kawza u fil-waqt li ordnat li l-kawza timxi bil-procedura normali, awtorizzat lill-intimati jipprezentaw ir-risposta guramentata taghhom.

Rat ir-**risposta ta’ l-intimat** a fol. 14 tal-process fejn espona:

1. Illi in linea preliminari l-azzjoni talvolta spettanti lir-rikorrenti ghall-hlas tal-flus mislufa lill-eccipjent iddekadiet bil-preskrizzjoni kwinkwennali ai termini tal-Artiklu 2156(e) tal-Kodici Civili stante li l-kreditu ma jirrizultax minn Att Pubbliku.

2. Illi wkoll, preliminarjament l-azzjoni talvolta spettanti lir-rikorrenti ghall-hlas ta’ l-imghaxijiet li talvolta ddekorrew fuq il-kapital misluf lill-eccipjent iddekadiet bil-preskrizzjoni kwinkwennali ai termini tal-Artiklu 2156(d) tal-Kodici Civili.

3. Illi wkoll, in via preliminari izda minghajr pregudizzju ghall-premess l-irritwalita’ tal-azzjoni odjerna tar-rikorrenti stante li mart ir-rikorrent qatt ma rratifikat is-self in kwistjoni effettwat minn zewgha u konsegwentement m’ghandhiex *locus standi* f’dan il-gudizzju.

4. Illi subordinatament fil-mertu l-iskrittura tal-1 ta’ Jannar 2001 hija sostantivament nulla billi l-esponent ma kienx iffirma l-ewwel parti ta’ l-iskrittura riferita esebita in atti. In effetti wara li l-eccipjent kien irrediga l-iskrittura in parola huwa kien biddel l-intenzjoni tieghu li jiffirma dan il-kuntratt integralment b’mod li l-kunsens kuntrattwali tieghu relattiva ghal din l-iskrittura kien inezistenti. Billi l-eccipjent ma ffirmax l-iskrittura in kwistjoni b’mod integrali l-istess hija formalment nulla.

5. Illi *anchorche'* li l-azzjoni tar-rikorrenti ma ddekadietx bil-preskrizzjoni u li l-iskrittura riferita hija sostantivament u formalment valida b'mod li huma kredituri tal-esponent, il-kreditu pretiz mhux kollu dovut stante li l-kreditu pretiz mir-rikorrenti jinkludi mghaxijiet komposti komputati bit-tlettax fil-mija fis-sena kif jirrizulta mill-iskrittura esebita fl-atti processwali u in oltre l-eccipjent diga' hallas lir-rikorrenti mghaxijiet komposti bl-istess rata mill-1991 inkorporati kif kienu fl-akkonti li huwa hallas lir-rikorrenti perjodikament liema mghaxijiet imhallsa b'uzura ghandhom jigu kompensati mal-kreditu talvolta spettanti lill-atturi.

5. Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezibiti;
Semghet ix-xhieda bil-gurament;
Semghet lill Avukati difensuri;
Rat id-degriet ta' l-ewwel ta' Ottubru 2008;

Provi

L-attur xehed li l-iskrittura JS1 a fol 4 tirrapprezenta flus li hu kien silef lill-intimat. L-iskrittura kien kitibha l-istess intimat bil-kalegrafija tieghu, ffirmata minnu u minn bintu. L-intimat dejjem kien ighidlu biex jaghtih aktar zmien biex ikun jista' jhallas.

Fit-2004 kien iltaqa' ma' l-intimat ghand Dr.Edward Debono u l-intimat rega' tenna li ghandu jaghtih din is-somma pero' baqa' ma hallasx minkejja diversi promessi.

L-intimat qatt ma cahad li ghandu jaghtih.

Dr.Edward Debono ikkonferma li kienet saret laqgha ghandu u kien talab lill-intimat biex jaghmel kuntratt ghand in-Nutar u ipoteka izda l-intimat m'accettax. L-intimat kien qallu kemm il-darba li lir-rikorrent ried ihallsu.

L-intimat xehed li r-rikorrent kien silfu flus u kienu ghamlu skrittura. Fit 2001 ghamlu skrittura ohra fejn hassru d-dejn li kien hemm qabel u ftehmu mill-gdid fuq l-ammont li kien

dovut sa dakinhar bl-imghax b'kollox, bit 13%. Wara dina l-iskrittura ma hallasx xejn u l-ahhar li hallas kien fin 1999. Umbaghad mit 2001 sat 2007 ma rceva xejn, l-ebda ittra ufficjali. Fl-iskrittura a fol 4 fl-ewwel parti fejn hemm il-firma tar-rikorrent hu ma kienx iffirma ghax ma kienx *'happy'* biha ghax l-imghax kien wisq. Imbaghad iffirma fl-ahhar ta' l-iskrittura. Hu kien accetta li jiffirma li ghandu jaghti dawn il-flus izda ma kienx hallas fit-terminu li gie moghti lilu.

Mistoqsi jekk qatt qalx lir-rikorrent li m'ghandux jaghtih, wiegeb: " *Qatt m'ghidtlu xejn, qatt ma tkellimna fuqha. Qatt m'ghidtlu li m'ghandix naghtihomlu, li mhux ser naghtihomlu, u qatt m'ghidtlu li ha naghtihomlu'.*

Meta rega' xehed in kontroezami, wiegeb li ' *veru li lill-avukat Debono jien kont ghidtlu li ha nhallsu. Tul dawn il-hames snin lil Dr Debono ma kontx nghidlu li ser inhallsu. Ma niftakarx li kont ghidt lis-Sur Sciberras fil-presenza ta' Dr.Debono li kont ser inhallsu.'*

Natasha Mohnani, bint l-intimat, xehdet li missierha kien dejjem ihallas l-imghax bl-uzura. Tghid li meta missierha ffirma l-iskrittura tat 2001, hu kien iffirma t-tieni parti, izda kien indeciz jekk kienx lest li jiffirma l-ewwel parti billi kien iddejjaq ihallas l-imghax bl-uzura. Hi ffirma fl-ahhar ta' l-iskrittura. Ir-rikorrent kien baghat biss l-ittra ufficjali f' Dicembru 2007.

Konsiderazzjonijiet

Skrittura

L-intimat eccepixxa li l-iskrittura tal 1 ta' Jannar 2001 hija sostantivament nulla billi hu ma kienx iffirma l-ewwel parti ta' l-iskrittura in kwistjoni intenzjonalment. Hu ighid li r-rikorrent kien silfu flus u kienu ghamlu dina l-iskrittura fejn hassru d-dejn li kien hemm qabel u ftehmu mill-gdid fuq l-ammont li kien dovut sa dakinhar bl-imghax li kellu jibda' jiddekorri bit 13 fil-mija. Fl-iskrittura, fl-ewwel parti fejn

hemm il-firma tar-rikorrent pero' ma hemmx il-firma tieghu billi ma kienx '*happy'* minhabba l-imghax li kien gholi wisq. Imbaghad iffirma fl-ahhar ta' l-iskrittura.

Illi mill-ezami ta' dina l-iskrittura jirrizulta li fl-ewwel parti kull ma hemm hu li dak id-dokument kien l-uniku wiehed li kellu jorbot lill-partijiet u li c-cheques u dokumenti ta' qabel favur ir-rikorrenti kienu kkancellati. Imkien ma jissemma l-imghax, ghalhekk dak li qal l-intimat li ma ffirmax l-ewwel parti minhabba l-imghax ma' taghmilx sens. Jirrizulta li l-iskrittura kien kitibha l-istess intimat bil-kalegrafija tieghu u hadd ma sfurzah biex jiffirmaha. Hu ffirma fl-ahhar ta' dina l-iskrittura ghalhekk hu kien qed jissottoskrivi ghall dik l-iskrittura f'interjerta' taghha u accettaha kollha.

Locus standi mara

Il-Qorti difficilment tara s-serjeta` wara dina l-eccezzjoni in kwantu jidher ovvju illi din giet semplicement mitfugha bhala difiza addizzjonali ohra u xejn izjed. L-intimat jaghmel accenn fugaci u generiku bla ma mbaghad affronta bizzejjed, b'senjalazzjonijiet serji u sufficcjenti, ir-raguni guridika ghall-eccezzjoni minnu moghtija.

Nonostante dana, kwantu ghall din l-eccezzjoni, li l-azzjoni hija rrita' ghax mart ir-rikorrent qatt ma rratifikat is-self in kwistjoni u ghalhekk m'ghandhiex *locus standi* f'dan il-gudizzju, l-Qorti tirrileva li jirrizulta li mart ir-rikorrent kienet taf bis-self li zewgha kien ghamel lill-intimat u bhala martu ghalhekk ghandha *locus standi* f'dina l-kawza minhabba sehemha fil-kommunjoni ta' l-akkwisti. Dana apparti l-fatt li semai tali rritwalita' kellha tigi mqajma minnha u mhux minn terza persuna – l-intimat.

Preskrizzjoni

L-intimat jeccepixxi wkoll l-preskrizzjoni dwar il-hlas tal-flus mislufa u l-hlas tal-imghaxijiet mitluba billi t-talba iddekadiet bil-preskrizzjoni kwinkwennali ai termini ta' l-Artiklu 2156(e) tal-Kodici Civili stante li l-kreditu ma jirrizultax minn Att Pubbliku.

Illi skond il-gurisprudenza kostanti ta' dawn il-Qrati, meta d-debitur jammetti li ghandu jaghti lill-attur, imma biss ma jirrikonoxxiex bhala ezatta is-somma pretiza, jigi li rrinunzja tacitament ghall-preskrizzjoni. (Sammut vs Grima Vol 38 part 3 pag 688 u sentenzi hemm citati u Casha vs Micallef Vol XL p1 p306; Vol LX1X p3 p 441.Troplong Prescrizione No 67, Aubrey et Rau V111 para 776)

Ghall-precizazzjoni r-rikonoxximent ghall-iskop ta' l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni hi konfigurabbli mill-ko-ezistenza ta' dawn ir-rekwiziti, jigifieri, (a) il-volontarjeta`; (b) ix-xjenza tad-debitu fil-konvenut; (c) l-inekwivocita` u **(d) l-esternazzjoni tar-rikonoxximent permezz ta' dikjarazzjonijiet u minn kwalunkwe fatt iehor li jimplika ammissjoni, ad exemplum, l-weghda tal-hlas, xi rikjesta biex jinghata dilazzjoni tal-pagament, u l-hlas akkont** (Kollez Vol XXIX pI p755; Vol XLIII pII p744; "Victor Calleja noe –vs- Nazzareno Vassallo et noe", Appell, 5 ta' Ottubru 1998). Quoted in case PS Inf Cassar vs Muscat 28/4/04 1230/1997).

Ma hemm ebda interruzzjoni ta' preskrizzjoni meta t-trattativi jsiru bla pregudizzju. Trattativi mizmuma pendente lite, intizi biex tinstab soluzzjoni ghall-kwistjoni ta' bejn il- kontendenti, jinzammu dejjem bla pregudizzju

Fil-kaz in ezami r-rikorrent jikkontendi li l-intimat dejjem kien ighidlu biex jaghtih aktar zmien biex ikun jista' jhallas u qatt ma cahad li ghandhu jaghtih. Ghand Dr.Edward Debono l-intimat rega' tenna li kellu jaghtih din is-somma pero' baqa' ma hallasx minkejja diversi promessi.

Dr.Edward Debono fil-fatt jikkonferma li l-intimat kien qallu kemm il-darba li kellu jhallas lir-rikorrent u accetta li s-somma kienet dovuta.

Min-naha tieghu l-intimat xehed li hu qatt ma qallu xejn lir-rikorrent, u qatt ma qallu li m'ghandhux jaghtihomlu, jew li mhux ser naghtihomlu, u qatt ma qallu li ha jaghtihomlu. Meta 'mbaghad xehed in kontroezami, hu

wiegeb li "*veru li lill- Avukat Debono jien kont ghidtlu li ha nhallsu*"*.* Izda mbaghad ighid li *"Tul dawn il-hames snin lil Dr Debono ma kontx nghidlu li ser inhallsu".* Izda ma ftakarx li kien qal lis-Sur Sciberras fil-presenza ta' Dr.Debono li kien ser inhallsu.'

Illi minn dina x-xhieda l-Qorti tasal ghall konkluzzjoni li effettivament l-intimat qatt ma cahad li ghandu jaghti s-somma mitluba mir-rikorrent u li l-intimat kien ighid lir-rikorrent biex jaghtih aktar zmien biex ikun jista' jhallas. Dan ikkonfermah ukoll Dr.Debono fix-xhieda tieghu. Ghalhekk anke mill-istess xhieda ta' l-intimat mhiex eskluza l-versjoni li taw ir-rikorrent u Dr.Debono.

Kwantu ghall ammont mitlub dan mhux qed jigi kontestat bhala kapital. Qed jigi kontestat biss l-imghax billi l-intimat qed isostni li r-rikorrent ma setghax jiccargjah bit- 13%. Hawnhekk l-intimat ghandu raguni. Il-ligi tippreskrivi li :

Artikolu 1852. (1) L-imghax ma jistax jaqbez it-tmienja fil-mija fis-sena.

(2) L-imghax miftiehem f'izjed minn daqshekk jigi mnaqqas sal-limiti hawn fuq imsemmija.

(3) Jekk ikun gie mhallas imghax izjed minn dak li taghti l-ligi, iz-zejjed jinqata' mill-kapital.

Fil-kaz in ezami jirrizulta li l-intimat ma hallas xejn la mill-kapital u lanqas mill-imghax. Ghalhekk is-somma bhala kapital mitlub hija dovuta, mentri l-imghax li jista' jintalab huwa biss ta' 8%.

DECIZJONI

Ghal dawn il-motivi
Il-Qorti, prevja li tichad l-eccezzjonijiet ta' l-intimat;
Tilqa t-talba tar-rikorrenti;
Tikkundanna lill-intimat ihallas lir-rikorrenti s-somma ta' €126,501.58 ekwivalenti ghal Lm54,307 minnu dovuti lir-rikorrenti kif fuq intqal, oltre' l-imghax legali mill-1 ta'

Jannar, 2001 bit 8%, a termini ta’ l-iskrittura ta’ l-1 ta’ Jannar 2001 Dokument JS1.
Bl-ispejjez kontra l-intimat.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------